

Grensoverschrijdend gedrag in de muzieksector

Naar aanleiding van de uitzending van Boos!, over de misstanden bij The Voice of Holland, stelden 29 zangeressen in een open brief grensoverschrijdend gedrag in de muziekindustrie aan de kaak. De NVPI haakte direct in op de noodkreet en suggesties om dit gedrag tegen te gaan.

tekst: Jimmy Tigges fotografie: Minke Faber

Vrijwel direct na publicatie van de brief, onder anderen ondertekend door Claudia de Breij, Laura Jansen en Roufaida Aboutaleb, zocht de NVPI contact met een vertegenwoordiging van de zangeressen en stelde de brancheorganisatie een taskforce in. 'Ze hebben een krachtig signaal afgegeven dat we niet kunnen of willen negeren', verklaarde algemeen directeur Anne de Jong in een bericht. 'We besloten om meteen in actie te komen zodat we het probleem in kaart kunnen brengen en samen kunnen bouwen aan een inclusieve industrie waarin eenieder zich veilig weet – ongeacht leeftijd, gender, sekse, huidskleur, religie of wat dan ook.'

De door diversiteits- en inclusie-experts Janice Deul en Eske van Egerschot aangestuurde taskforce stelde zich ten doel zicht te krijgen op wat er speelt op het gebied van grensoverschrijdend gedrag in de volle breedte, te onderzoeken hoe dit gedrag kan worden voorkomen en na te gaan hoe adequate hulp kan worden geboden aan de slachtoffers. De Jong: 'Uiteindelijk moeten we toe naar een

cultuuromslag, in onze industrie en in de maatschappij. Onze mooie branche wil hier zijn verantwoordelijkheid in nemen.'

De NVPI wil voor haar organisaties en leden 'een sociaalveilig werkklimaat' creëren. 'Een klimaat waarin eenieders talent kan floreren, eenieders grenzen worden gerespecteerd en eenieder de ruimte heeft om zichzelf te zijn. Een dergelijke cultuuromslag is een traject van lange adem, dat van eenieder betrokkenheid vraagt.'

Een ondersteunende werkgroep, met vertegenwoordigers van Buma Cultuur, MMF, STOMP, BAM Popauteurs, NMUV, NVPI, Ntb/

Kunstenbond, Kunstenbond, VNPF, Warner Music en VCTN, is inmiddels opgegaan in de taskforce die mogelijk nog zal worden uitgebreid met een vertegenwoordiging vanuit de techniek en het muziekonderwijs.

Alle deelnemers onderschrijven de urgentie en zijn sterk geëngageerd, licht De Jong desgevraagd toe. 'Tege-lijkertijd is er het besef dat dit belangrijke project met vertegenwoordigers uit zoveel gremia vraagt om zorgvuldigheid en geen overhaaste aanpak kan hebben. Het streven is om voor eind 2022 met meer duidelijkheid en afspraken te komen waarmee grensoverschrijdend gedrag in de sector aangepakt kan worden.'

'Ze hebben een krachtig signaal afgegeven dat we niet kunnen of willen negeren'

Anne de Jong is algemeen directeur NVPI, brancheorganisatie van de entertainmentindustrie, voorzitter Platform Creatieve Media Industrie en co-voorzitter Federatie Auteursrechtbelangen. Tevens is hij voorzitter van de Taskforce Go!

Janice Deul

Zijn er wat betreft grensoverschrijdend gedrag veel verschillen tussen de muzieksector en andere branches en beroepsgroepen?

‘Zeker. Het is een maatschappijbreed fenomeen, maar sommige aspecten maken de muziek- of entertainmentsector extra kwetsbaar. Zoals het dicht op elkaar werken op ongewone werktijden, of het afhankelijk zijn van één specifieke persoon. De grens tussen werkvloer en niet-werkvloer is diffuus, de gedragscodes zijn niet altijd voor iedereen duidelijk. *Writing camps* creëren settings waarin je extra kwetsbaar bent. Het is gezellig, je bent samen iets aan het creëren, dan ontstaat een diffuse situatie. Het gaat niet alleen om seksueel grensoverschrijdend gedrag, maar evengoed om racisme en stelselmatig pesten. Dat wordt vaak vergeten.

Elders zoeken slachtoffers bestaande meldpunten of klachtenlijnen niet snel op. Ze schamen zich voor het misbruik, denken dat het hun eigen schuld is of dat het ‘normaal’ is binnen een sector of bedrijf. Dat speelt ook in de muziekindustrie. Vaak weet men niet dat er vertrouwenspersonen zijn of ziet men er enorm tegenop om die te benaderen. Vertrouwenspersonen zijn dikwijls niet onafhankelijk. Slachtoffers zijn bang voor repercuties.’

In de open brief pleiten de zangeressen voor een eigen meldpunt, maar dat is er toch al in de vorm van Mores?

‘Bij Mores kan in principe iedereen uit de creatieve sector terecht. We willen daar als muziek- en entertainmentwereld formeel deel van uitmaken. Om aan het toenemende aantal klachten te kunnen voldoen en de hele sector te kunnen representeren is een professionaliseringsslag nodig. Qua bereikbaarheid en zichtbaarheid moet het beter en idealiter wordt gewerkt met vertrouwenspersonen in wie eenieder zich kan herkennen.’

Hoe vind je dat de NVPI heeft gereageerd op de brief?

‘Heel adequaat. Men zei: ‘Hier moeten we iets mee’. Niet alleen verbandjes plakken, maar er moet een culturomslag komen. Daar is de hele industrie bij gebaat. Het is belangrijk dat zo’n verandering wordt gedragen en uitgedragen door de sector zelf, op beleidsmatig en op uitvoerend gebied. Na de berichten over *The Voice* wilde iedereen ad hoc een meldpunt uit de grond stampen. De NVPI zei: het gaat om een culturomslag, op alle niveaus. Ook bij mensen die oprecht niet weten wat er speelt. Dat is een traject van lange adem. Wat er nu gaande is, stemt hoopvol.’

Wat vind je van de suggesties in de brief om gescheiden trainingen aan mannen en voorlichting aan vrouwen te geven?

‘Ik kan mij voorstellen dat vrouwen zich op enig moment veilig voelen in een groep met alleen vrouwen. Geef workshops voor iedereen, maar las daarnaast specifieke contactmomenten in of zorg voor *safe spaces*, waar vrouwen met elkaar kunnen praten. Er moet nog zoveel gebeuren, maar voorlopig heeft het meldpunt prioriteit. Daarnaast zijn we bezig met het opstellen van een gedragscode. Uit gesprekken met HR-afdelingen van NVPI-leden bleek dat er behoefte is aan een handzame, zichtbare, toegankelijke gedragscode voor de gehele sector: ‘Dit zijn de huisregels binnen onze organisatie, sta hier bij stil.’ Bij grote organisaties beslaan die regels soms 25 A-viertjes. Dat werkt niet. Het is belangrijk dat zo’n code op alle grote festivals komt te hangen. In liften, kantines, studio’s, met de boodschap: dit is wat wij willen zijn in dit bedrijf. De muziekindustrie moet een veilige omgeving bieden aan eenieder, ongeacht sekse, gender, huidskleur, beperking, of wat dan ook. Dan kan echt al het talent floreren op elk gebied.’

‘Niet alleen verbandjes plakken, maar er moet een culturomslag komen’

Janice Deul is mode- en cultuuractivist, moderator, curator, publicist, journalist, public speaker. Zij heeft als expert D&I (Diversiteit en Inclusie) een adviserende rol in de Taskforce Go! van de NVPI.

Erwin Angad-Gaur

Ben je geschrokken van de open brief?

‘Nee. Het heeft mij eerder verbaasd dat #MeToo al lang speelde, maar aan Nederland een beetje voorbijging. Ruim twintig jaar geleden werd ik door iemand aangesproken uit de klassieke muziek. Mijn oren klapperden als popjongen dat zoiets ook daar voorkwam. Mij werd toen uitgelegd dat juist de klassieke muziek met een ouderwets hiërarchische piramidestructuur kwetsbaar was voor misbruik.

Dankzij de uitzending van Boos krijgt #MeToo nu ook hier breed aandacht. Het gebeurt vooral in situaties waarin machtsverschillen bestaan. Daarbij heb je wel degelijk ook de andere kant van het verhaal. Er zijn ook vrouwen of mannen die carrière maken door met iemand in bed te duiken. Dat is eerder corruptie dan #Metoo, maar feitelijk ook machtsmisbruik door degene die gunsten verleent tegen seks. Daarnaast gaat het bij veiligheid ook om acceptatie van homoseksualiteit en culturele achtergrond, dus niet louter om man-vrouw kwesties.

Het is belangrijk met al deze zaken bezig te zijn, maar ook om niet door te schieten. Ik word de laatste tijd bijvoorbeeld door meerdere mannelijke conservatoriumdocenten aangesproken dat ze geen een-op-een les meer willen

geven aan vrouwelijke studenten. Dat zeggen ze niet in het openbaar, want ze zijn bang voor de reacties. Dat is niet erg constructief. Er is begrip van iedereen nodig. En er moet veiligheid bestaan voor daadwerkelijk gesprek en onderling begrip.’

Wat vind je van de voorstellen om trainingen te geven aan vrouwen en voorlichting aan mannen?

‘Waarom dat hij-zij-denken? Gedwongen naar een cursus gaan lost ook niets op, kan zelfs averechts werken. Bewustwording is belangrijker. Je moet de ene angstcultuur niet door een andere vervangen.’

Is zo’n breed samengestelde taskforce werkbaar?

‘De enige manier om er iets aan te doen is met zijn allen. Dat we er op initiatief van de NVPI nu samen mee bezig zijn is best bijzonder. Het gaat om bewustwording en om preventie, maar uiteraard ook om hulp aan slachtoffers.

Een centraal probleem is dat veel mensen weggijken. Bij The Voice zat het, lijkt het, in de natuur dat er mensen omheen stonden die er lacherig over deden. Wat mij opvalt is dat er ook vrouwelijke prominenten bij betrokken waren die toen zaken naar buiten kwamen schande spraken van mannen die erbij stonden en hun mond hielden, zonder dat zij naar eigen zeggen zelf iets gezien hadden. Dat vond ik vreemd. Het is van tweeën een: of die vrouwen stonden er ook bij en hielden ook hun mond. Of ze stonden er niet bij en weten ook niet wat die mannen gezien hebben.

We moeten volgens mij allemaal beter opletten en onze mond durven opentrekken. Ik heb er vertrouwen in dat er door de hele samenleving verbetering kan komen, maar ik zie ook de polarisatie. Er is een mentaliteitsverandering nodig. We moeten proberen iedereen mee te krijgen, ook degenen die het vooral onzin vinden.’

‘We moeten proberen iedereen mee te krijgen, ook degenen die het vooral onzin vinden’

Erwin Angad-Gaur is schrijver, componist/tekstschrijver, musicus. Hij is onder meer directeur van VCTN, senior adviseur van Ntb/Kunstenbond, voorzitter van Platform Makers en is lid van de Taskforce Go!

Phaedra Kwant

Wat vind je van het initiatief van de open brief?

‘Elk initiatief om dingen over dit onderwerp helder te duiden is per definitie goed. De brief gaat specifiek over zangeressen, maar het geldt voor alle vrouwen in onze sector: instrumentalisten, boekers, technici, enzovoort. Wat mij betreft had het dus iets breder gemogen.’

Vind je gescheiden trainingen aan vrouwen en voorlichting aan mannen een goed idee, zoals de ondertekenaars voorstellen?

‘Dat zou kunnen werken: dat vrouwen in eerste instantie in een veilige omgeving hun verhaal kunnen vertellen, leren hoe ze kunnen reageren en waar zij terecht kunnen bij grensoverschrijdend gedrag. Maar het lijkt mij zinvol dat mannen en vrouwen met elkaar hierover praten. Ik heb veel mannelijke collega's gesproken die zich kapot geschrokken zijn, erkennen dat ze jarenlang actief onderdeel waren van die machocultuur, grove 'grappen' tegen en over vrouwen hebben gemaakt maar nooit beseften wat dat teweeg kan brengen. Er werd me meerdere keren gevraagd: geef me duiding, voorbeelden, vertel me wat je meemaakt als vrouw in dit vak en help me van mijn blinde vlek af. Door met elkaar hierover te spreken, worden ogen geopend. Wat kan wel en wat niet? Er wordt ook gevraagd: mag ik dan niet meer flirten, een knuffel geven of een compliment over iemands uiterlijk maken? Jawel, maar weet bij wie dat wel

en bij wie dat niet kan. Bij een collega die je jarenlang kent kun je wellicht meer maken dan bij een nieuwe invalser in de band, hoe zelfverzekerd die ook lijkt. Het is vaker gezegd: iedereen heeft zijn of haar 'eigen erg'. Wat door de een wordt geïnterpreteerd als een opmerking met een knipoog, kan voor een ander enorm onveilig voelen. En niet alle mannen zijn daders en alle vrouwen slachtoffers, het kan ook weleens andersom zijn. We zitten nu in een tussenfase, we moeten ons opnieuw tot elkaar verhouden. Ik begrijp dat dat ingewikkeld kan zijn. Duiding en in gesprek blijven is dus belangrijk. Het ijzer is nu heet, laten we dat zo houden totdat iedereen weet waarover het gaat.’

Wat vind je van het oppakken van de brief door de NVPI?

‘Heel goed. Ik ben positief gestemd, ik heb het idee dat er eindelijk een echte verandering komt. Het is fijn als iedereen naar zichzelf kijkt, weet hoe hij of zij zich moet gedragen. En dat iedereen weet waar hij of zij gehoord kan worden en hulp kan krijgen als dat nodig is. We zijn in onze sector zelden beschermd, er is vaak geen contract, dus iemand met meer macht zelf aanspreken of door een ander hierover laten aanspreken blijft lastig.’

De zangeressen missen een eigen meldpunt, ondanks het bestaan van Mores.

‘Blijkbaar was die instelling voor veel mensen niet zichtbaar genoeg. Op een van de conservatoria waar ik lesgeef sprak ik een studente die niet wist dat er meerdere vertrouwenspersonen zijn.

‘Awareness’ is dus belangrijk. En ook dat er achter de ‘loketten’ waar John de Mol het over had, professionals zitten die weten wat ze moeten doen met een klacht en onafhankelijk zijn.

Als er meer vrouwen op belangrijke en leidinggevende functies terechtkomen in deze nog steeds door mannen gedomineerde muziekbusiness, zal dat vast helpen het sociale klimaat schoon te houden.’

Zijn er niet ook vrouwen die bewust hun charmes inzetten om hun doel te bereiken?

‘Een gevaarlijke vraag, het impliceert dat dit een feit is. Ik ken geen vrouwen die het als professionals in onze sector volhouden puur door hun charme. Bovendien, je gebruikt toch per definitie je charme als je netwerkt? Zowel mannen als vrouwen?’

Als er al vrouwen zo hogerop komen, is dat aantal minimaal vergeleken bij het aantal grensoverschrijdende gevallen van mannen. En er is een hele duidelijke grens: wederzijdse toestemming! De meeste mannen hebben toch ook een dochter, zus of vrouw en kunnen bedenken: hoe wil ik dat men met haar omgaat?’

‘Het ijzer is nu heet, laten we dat zo houden totdat iedereen weet waarover het gaat’

Phaedra is bassist, zangeres, componist. Zij is ook basgitaardocent op het Conservatorium van Amsterdam en ArtEZ Conservatorium Arnhem.